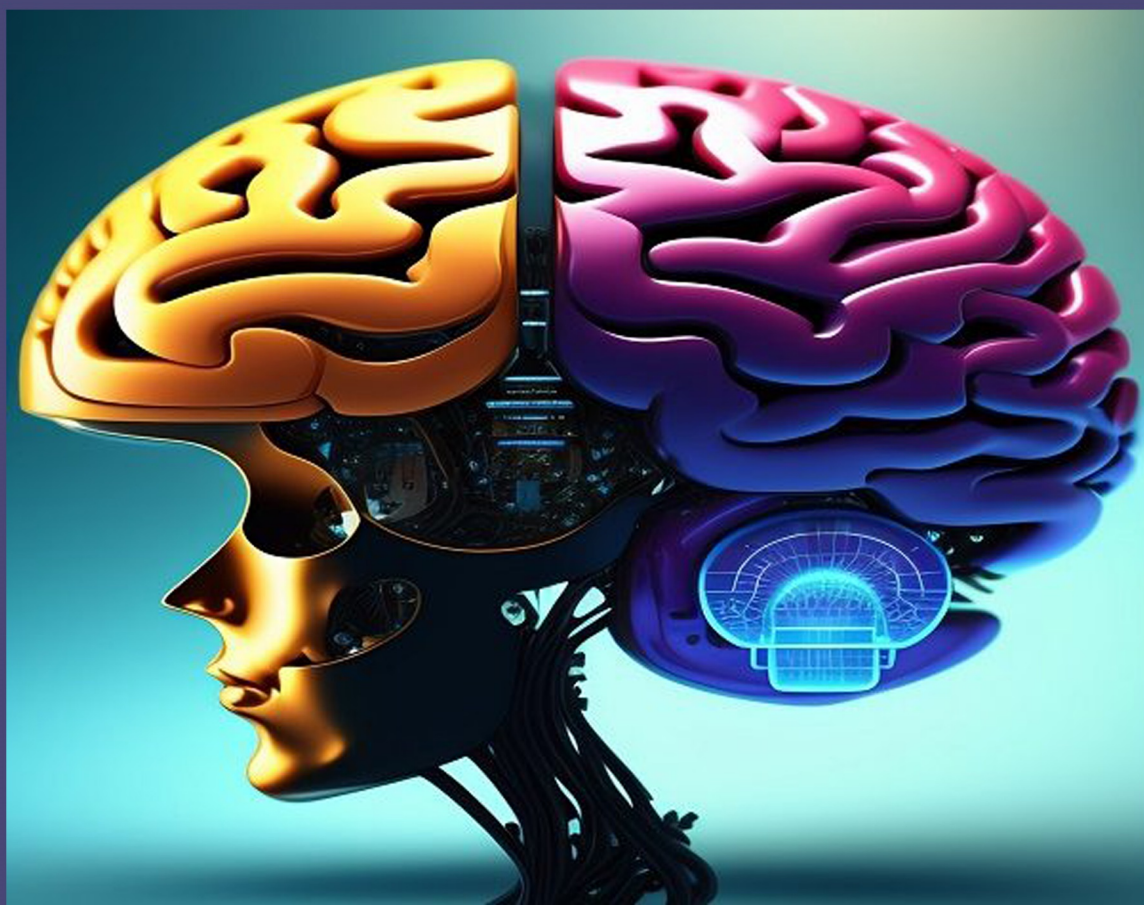

توان بخشی شناختی رایانه‌یار

در نیمرخ عصب شناختی

تالیف: محمد فاتحی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

توان بخشی شناختی رایانه یار

در نیمرخ عصب شناختی

تالیف:

محمد فاتحی

انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

سرشناسه: فاتحی، محمد، ۱۳۶۴-

عنوان و نام پدیدآور: توان‌بخشی شناختی رایانه‌یار در نیمرخ عصب‌شناختی / تالیف محمد فاتحی.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۹۷ ص.: جدول، نمودار.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۶۰۱-۳

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۸۷] - ۹۷.

موضوع: کودکان تیزهوش -- ایران -- روان‌شناسی -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Gifted children -- Iran -- Psychology -- Case studies

موضوع: اختلالات شناختی در کودکان -- ایران -- نمونه‌پژوهی

موضوع: Cognition disorders in children -- Iran -- Case studies

رده بندی کنگره: BF۷۲۳

رده بندی دیویی: ۱۵۵/۴۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۹۲۲۹۹۰۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

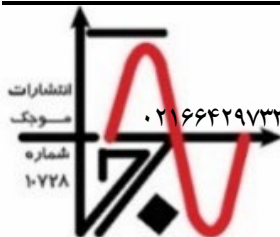
انتشارات موجک (ناشر دانشگاهی)

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۰۲۶۵۹ - ۰۲۱۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir اینستاگرام: mojakpublication

عنوان: توان‌بخشی شناختی رایانه‌یار در نیمرخ عصب‌شناختی

تالیف: محمد فاتحی

مشخصات ظاهری: ۹۷ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: بهار ۱۴۰۲، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۱۵۹۰۰۰۰ ریال، شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۴-۶۰۱-۳

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق

چاپ و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب

بند ۵ ماده قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش گفتار..... ۹

فصل اول: کلیات ۱۱

۱-۱ تشریح موضوع کتاب ۱۱

۲-۱ اهمیت موضوع ۱۴

۳-۱ تعریف واژه‌ها و اصطلاحات ۱۵

فصل دوم: نیمرخ عصب‌شناختی ۱۷

۱-۲ عصب‌شناختی ۱۷

۲-۲ تاریخچه عصب‌شناختی ۱۸

۳-۲ نظریه‌های عصب‌شناختی ۱۹

۱-۳-۲ نظریه میاک و فریدمن ۱۹

۲-۳-۲ نظریه ملتزر، پولیکا و بارزیلیا ۱۹

۳-۳-۲ نظریه ویلیامز و همکاران ۲۰

۴-۲ ویژگی‌های عصب‌شناختی ۲۰

۵-۲ کارکردهای اجرایی عصب‌شناختی ۲۱

۶-۲ مهم‌ترین کارکردهای اجرایی عصب‌شناختی ۲۴

۷-۲ تاریخچه کارکردهای اجرایی ۲۵

۸-۲ نظریه‌های کارکردهای اجرایی ۲۶

۱-۸-۲ نظریه رینولد و هورتون ۲۶

- ۲-۸-۲ نظریه تاگیری و همکاران ۲۷
- ۲-۸-۳ نظریه اندرسون ۲۷
- ۲-۹ مدل‌ها و مؤلفه‌های کارکردهای اجرایی ۲۷

فصل سوم: عصب‌شناختی و تیزهوشی ۳۱

- ۱-۳ عصب‌شناختی در حیطة تیزهوشی ۳۱
- ۲-۳ مهارت حافظه کاری ۳۱
- ۳-۳ مهارت بازداری کارکردهای اجرایی ۳۵
- ۴-۳ مهارت خودتنظیمی ۳۷
- ۵-۳ کارکردهای اجرایی و هوش ۳۸

فصل چهارم: توان‌بخشی شناختی ۴۱

- ۱-۴ توان‌بخشی شناختی رایانه‌یار ۴۱
- ۲-۴ تاریخچه توان‌بخشی شناختی رایانه‌یار ۴۳
- ۳-۴ نظریه‌های توان‌بخشی شناختی رایانه‌یار ۴۳
- ۱-۳-۴ نظریه بار کلی ۴۳
- ۲-۳-۴ نظریه سونوگا-بارک ۴۴
- ۳-۳-۴ نظریه کسلر و لاکایو ۴۴
- ۴-۳-۴ نظریه کرمی نوری و مرادی ۴۴
- ۴-۴ بازی‌های شناختی رایانه‌ای ۴۵
- ۵-۴ کاربرد برنامه‌شناختی رایانه‌ای ۴۶
- ۶-۴ روش توان‌بخشی شناختی ۴۷
- ۷-۴ اثربخشی بازی‌های شناختی رایانه‌ای آموزشی ۴۷
- ۱-۷-۴ اثرات آموزشی ۴۷
- ۲-۷-۴ اثرات جسمانی ۴۸

- ۴۸..... اثرات روانی ۳-۷-۴
- ۴۸..... اثرات اجتماعی ۴-۷-۴
- ۴۸..... ابزار بازتوانی شناختی کاپتان لاگ ۸-۴

فصل پنجم: تیزهوشی ۵۱

- ۵۱..... تعاریف تیزهوشی ۱-۵
- ۵۲..... دانش آموزان تیزهوش ۲-۵
- ۵۳..... ویژگی‌های شخصی تیزهوش ۳-۵
- ۵۳..... اصلاح رویکرد آموزش تیزهوشان ۴-۵
- ۵۴..... دانش آموزان تیزهوش با اختلال یادگیری ۵-۵
- ۵۴..... مدارس تیزهوشان ۶-۵
- ۵۵..... تاریخچه مدارس تیزهوشان ۷-۵

فصل ششم: مروری بر تحقیقات مشابه ۵۷

- ۵۷..... تحقیقات داخلی ۱-۶
- ۶۲..... تحقیقات خارجی ۲-۶

فصل هفتم: مطالعه موردی ۶۷

- ۶۷..... جامعه آماری ۱-۷
- ۶۷..... شیوه اجرا ۲-۷
- ۶۸..... ابزار گردآوری اطلاعات ۳-۷
- ۶۹..... روایی ۴-۷
- ۶۹..... پایایی ۵-۷

فصل هشتم: یافته‌ها ۷۱

۱-۸ توصیف داده‌ها ۷۱

۲-۸ تجزیه و تحلیل استنباطی داده‌ها ۷۴

۳-۸ آزمون فرضیه‌ها ۷۶

فصل نهم: جمع بندی ۸۱

۱-۹ نتیجه گیری ۸۱

۲-۹ پیشنهادها ۸۵

منابع ۸۷

منابع فارسی ۸۷

منابع انگلیسی ۹۲

پیش‌گفتار

توان‌بخشی‌شناختی، به عنوان یکی از درمان‌های مفید برای کاهش مشکلات شناختی و اجرایی، درمانی است که بر نقش کنش‌های اجرایی تأکید دارد. توان‌بخشی‌شناختی را در واقع نوعی تجربه یادگیری می‌توان دانست که معطوف به بازگرداندن کارکردهای مغزی است که دچار اشکال هستند. توان‌بخشی به کمک رایانه بر فرایندهای عصب روان‌شناختی متمرکز است که از تمرین‌های رایانه‌ای استفاده می‌کند تا عملکردهای شناختی را به جای روش‌های مداد کاغذی آموزش دهد. با پیشرفت روزافزون فن‌آوری‌های رایانه‌ای و دقت و سهولت استفاده از آن‌ها، برنامه‌های رایانه‌ای متنوعی در زمینه‌های شناختی و به ویژه حافظه کاری که یکی از مؤلفه‌های کنش‌های اجرایی است طراحی شده‌اند. در مقابل کاربرد رایانه برای بهبودی مشکلات شناختی؛ بسیاری از برنامه‌های سنتی توان‌بخشی‌شناختی نیازمند ارتباط چهره‌به‌چهره است و به کارگیری آن‌ها نیازمند فراهم آوردن مکانی مناسب برای جلسه، برنامه مشارکتی و زمان نقل و انتقال است (حسین‌خانزاده، لطیف زنجانی و طاهر، ۱۳۹۵).

علی‌رغم افزایش تعداد مطالعات در چند دهه گذشته که دانش‌آموزان تیزهوش و با استعداد و چگونگی آموزش آن‌ها را مورد بررسی قرار داده‌اند، اغلب، دانش‌آموزان تیزهوش کم‌آموز به عنوان بخش قابل توجهی از این گروه، نادیده گرفته می‌شوند (بنت-ریل و نورث کت^۱، ۲۰۱۶). به‌طور خلاصه، مطالعات رشدی، شواهدی از چندین زمینه نشان داده‌اند که کودکانی که به عنوان "استعدادهای سطح بالا" یا "تیزهوشی" شناسایی شده‌اند مهارت‌های حسی، حرکتی، عصب روان‌شناختی و زبانی شان پیش از آن که انتظار می‌رود، رشد می‌یابند. فرضیه ارائه شده این است که پیش‌رسانی ناشی از فرایندهای زیست‌شناختی بر رشد فیزیکی مغز اثر می‌گذارد و به نوبه خود حتی

¹ Bennett-Rappell & Northcote

توانایی‌های ذهنی که زودتر توسعه یافته‌اند، به‌طور بالقوه رشد پیشرفته را فراهم می‌آورد (وایور-دورت^۱، ۲۰۱۱).

هدف از تالیف کتاب حاضر تعیین اثربخشی توان‌بخشی شناختی رایانه‌یار بر نیمرخ عصب‌شناختی دانش‌آموزان تیزهوش مدارس ویژه تیزهوشان شهرستان سنندج بوده است. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان تیزهوش مدارس پسرانه ویژه تیزهوش شهرستان سنندج در سال تحصیلی ۹۹-۱۳۹۸ به تعداد ۱۱۲ نفر بودند. نتایج نشان داد که توان‌بخشی شناختی رایانه‌یار، بر نیمرخ عصب‌شناختی دانش‌آموزان تیزهوش مدارس ویژه تیزهوش شهرستان سنندج تاثیر دارد. هم‌چنین نتایج نشان داد که توان‌بخشی شناختی رایانه‌یار باعث افزایش (حافظه فعال، عملکرد حسی، عملکرد زبانی، کارکرد اجرایی و سرعت پردازش) شده است.

شیوه سازماندهی کتاب حاضر به صورت زیر می‌باشد.

فصل اول: کلیات

فصل دوم: نیمرخ عصب‌شناختی

فصل سوم: عصب‌شناختی و تیزهوشی

فصل چهارم: توان‌بخشی شناختی

فصل پنجم: تیزهوشی

فصل ششم: مروری بر تحقیقات مشابه

فصل هفتم: مطالعه موردی

فصل هشتم: یافته‌ها

فصل نهم: جمع‌بندی

در پایان، بر خود لازم می‌دانم که از همه عزیزان و بزرگوارانی که در مراحل گوناگون آماده‌سازی این کتاب من را یاری نموده‌اند، صمیمانه تقدیر و تشکر نمایم.

محمد فاتحی

بهار ۱۴۰۲

¹ Vaivre-Douret

Computer-Assisted Cognitive Rehabilitation in Neurological Profile

Mohammad Fatehi

توان بخشی شناختی، به عنوان یکی از درمان‌های مفید برای کاهش مشکلات شناختی و اجرایی، درمانی است که بر نقش کنش‌های اجرایی تاکید دارد. توان بخشی شناختی را در واقع نوعی تجربه یادگیری می‌توان دانست که معطوف به بازگرداندن کارکردهای مغزی است که دچار اشکال هستند. توان بخشی به کمک رایانه بر فرایندهای عصب روان شناختی متمرکز است که از تمرین‌های رایانه‌ای استفاده می‌کند تا عملکردهای شناختی را به جای روش‌های مداخله کاغذی آموزش دهد. با پیشرفت روزافزون فن‌آوری‌های رایانه‌ای و دقت و سهولت استفاده از آن‌ها، برنامه‌های رایانه‌ای متنوعی در زمینه‌های شناختی و به ویژه حافظه کاری که یکی از مؤلفه‌های کنش‌های اجرایی است طراحی شده‌اند. در مقابل کاربرد رایانه برای بهبودی مشکلات شناختی؛ بسیاری از برنامه‌های سنتی توان بخشی شناختی نیازمند ارتباط چهره‌به‌چهره است و به کارگیری آن‌ها نیازمند فراهم آوردن مکانی مناسب برای جلسه، برنامه مشارکتی و زمان نقل و انتقال است.

علی‌رغم افزایش تعداد مطالعات در چند دهه گذشته که دانش‌آموزان تیزهوش و با استعداد و چگونگی آموزش آن‌ها را مورد بررسی قرار داده‌اند، اغلب، دانش‌آموزان تیزهوش کم‌آموز به عنوان بخش قابل توجهی از این گروه، نادیده گرفته می‌شوند. به‌طور خلاصه، مطالعات رشدی، شواهدی از چندین زمینه نشان داده‌اند که کودکانی که به عنوان "استعدادهای سطح بالا" یا "تیزهوشی" شناسایی شده‌اند مهارت‌های حسی، حرکتی، عصب روان شناختی و زبانی شان پیش از آن که انتظار می‌رود، رشد می‌یابند.